

Fredskorpset: Årsrapport 2013

1. Innledning

For Fredskorpset ble jubileumsåret 2013 en feiring av femti års utviklingssamarbeid med fokus på mennesker og deres evne til å komme sammen for å lære, dele og skape verdier sammen. Fredskorpset ble opprettet i 1963 for å bidra til å skape framgang for folk som var vanskeligere stilt enn oss nordmenn, og for å skape større forståelse for verden hjemme i Norge. Verden har forandret seg mye de siste 50 årene, og 2013 ble benyttet til å profilere hvordan Fredskorpset har endret seg i takt med tiden. Takket være innsatsen til 8000 fredskorpssere og mange hundre institusjonelle partnere, har Fredskorpset utviklet en moderne og internasjonalt unik modell for gjensidig utveksling som en integrert del av norsk utviklingspolitikk.

Fredskorpset vurderer sin resultatoppnåelse gjennom 2013 som svært tilfredsstillende. Antall deltakere ble økt innenfor samtlige prioriterte områder, og programmene fortsatte arbeidet med geografisk og tematisk konsentrasjon. Femtiårsjubileet medførte økt profilering og positiv omdømmebygging for Fredskorpset i inn- og utland. Det har vært økt resultatfokus i samtlige deler av virksomheten, og følgelig en god ressursbruk både mht tilskudds- og driftsbudsjettet.

2. Rapportering og resultatoppfølging

Fredskorpsets resultatmål er forankret i fem prioriterte innsatsområder; partnerskap og utveksling, nettverk og samfunn, kunnskap og læring, forvaltning og effektivitet samt organisasjon og samhandling. Indikatorer for hvert resultatmål er utarbeidet. Nedenfor følger en nærmere redegjørelse for de viktigste områdene for måloppnåelse innenfor disse innsatsområdene i 2013.

2.1. Partnerskap og utveksling

Gjennom 2013 har utfasingen av prosjekter fra ikkeprioriterte områder fortsatt, og er nå gjennomført. Arbeidet med å redusere antall land fortsatte også i året som gikk, men denne prosessen er tidkrevende, blant annet pga avtalemessige forpliktelser. Antall land med FK-partnere i 2013 var på 44, men disse omfatter prosjekter i 11 land under avvikling eller der det kun er utveksling i svært lite omfang. Fredskorpset hadde sin tyngde i 13 land der partnere rekrutterte og sendte ut 10 eller flere deltakere i løpet av 2013. Litt under halvparten av de norske partnere kommer fra utenfor Oslo og Akershus, om lag samme andel som i 2012.

I alt 22 forundersøkelser ble gjennomført i 2013, samtlige innenfor prioriterte områder. De 68 nye og fornyede samarbeidsavtalene var også alle innenfor prioriterte områder. Alle avtaler som ble signert i 2013 har implementert tverrgående prinsipper i sine prosjektbeskrivelser, dvs

menneskerettigheter, kjønnsperspektiv, miljø og klima. Nye samarbeidsavtaler er koordinert med ambassadene i samarbeidslandene, og det legges særskilt vekt på sikkerhetsmessige forhold. Det er gjennomført risikovurdering for hvert prosjekt, og samtlige utvekslinger har etablert kriseplaner som skal være kjent for alle involverte.

60% av FKs prosjekter i 2013 faller inn under sivilt samfunn; her var målet minst halvparten.

En forundersøkelse innenfor helseprogrammet involverer African Health and Social Development Organization i Norge, og er ett eksempel på arbeid mot diasporamiljøer. Blant de norske fredskorpsdeltakerne er det også representanter for diaspora; det er imidlertid ikke utarbeidet særskilt statistikk her grunnet begrensninger i denne type dataregistrering.

Kjønnsfordelingen totalt sett på fredskorpsene som reiste ut i 2013 var noe bedre enn året før, med 53% kvinner og 47 % menn. (2012: hhv 56% og 44%).

Helse

Også i 2013 er det prioritert støtte til de store helseforetakene/sykehusene, med prosjektstøtte gitt til mor/barn helse, rehabilitering, forebygging av ikke smittsomme sykdommer, ortopedi, fysioterapi, nevrokirurgi, laboratoriefag og kreftomsorg. I 2013 har det også vært et styrket fokus på mental helse og livskvalitet.

Det ble rekruttert i alt 130 deltakere innen helse i 2013, en økning på over 30 %. Målet var 20%, og dette gjenspeiler blant annet at det er stor pågang med søknader om prosjekter innenfor helseområdet.

ESTHER og NHU

Sammen med UD støttet Fredskorpset Norsk Helsenettnettverk for Utveksling med et bidrag til en 25% koordinatorstilling som har kontor på Oslo Universitetssykehus Ullevål. Herfra koordineres informasjon om utvekslingsaktiviteter til de mer enn 200 helseaktørene i Norge som er tilknyttet nettverket.

Fredskorpset arrangerte i samarbeid med NHU et helseseminar med tema pasientsikkerhet i 2013 og en fellesesjon initiert av FK med ESTHER, THET og WHO om partnerskap som metode for helseutvikling på verdenskongressen for sykehus (IHF 2013). FK er aktive i ESTHER alliansen og det er godt samarbeid med Norad innenfor helseprogrammet.

Privat sektor/næringsliv

I 2013 har unge entreprenører i større grad enn tidligere vært prioritert innenfor Fredskorpsets fokus på utvikling av privat sektor. En evaluering av privat sektor-porteføljen ble gjennomført i siste halvdel av 2013. Denne ga mange gode eksempler på at FK-modellen fungerer godt som verktøy for utvikling av privat sektor og ga en rekke nyttige innspill til hvordan Fredskorpset kan videreutvikle denne delen av sitt arbeid.

Det ble rekruttert i alt 82 deltakere innenfor privat sektor, en økning på 6,5%. Her var målet 10%. Det skyldes en viss nedgang i PSD-prosjekter i sør-sør porteføljen, men det var samtidig en økning på nord-sør porteføljen. Totalt sett mottar Fredskorpset flere søknader enn vi har midler til.

Det er godt samarbeid med andre relevante aktører innen virkemiddelapparatet; mange bedrifter mottok i 2013 informasjon om FK fra f.eks Veiledningskontoret. Det er også gode samarbeidsrelasjoner med NORAD, blant annet ved å utveksle relevant informasjon om bedrifter som mottar støtte fra både NORAD og FK.

Ung

Det ble rekruttert i alt 277 deltakere innenfor Ung-programmet, en økning på 8,2 % fra året før (målet var 10%.) En videreføring av Ung-modellen på sør-sør startet med en første forundersøkelse i 2013.

Jobbing med ungt lederskap som konsept er en fellesnevner for alle Ung-prosjekter, i tillegg til andre programfaglige spørsmål. Ung-porteføljen utgjør den store majoriteten av prosjektene knyttet til styrking av sivilt samfunn, med aktører som leverer gode resultater innenfor organisasjonsdeltakelse, kapasitetsbygging osv. Dette kommer klart fram av questbackundersøkelsen som ble gjennomført blant alle partnere og deltakere i løpet av 2013.

Utdanning

Prosjekter innen utdanning, særlig yrkesfaglig- og helseutdanning, har utgjort en femtedel av Fredskorpsets portefølje de siste årene og disse har vært tilknyttet samtlige programlinjer. Tradisjonelt har Fredskorpset i alle år hatt prosjekter knyttet til den formelle utdanningssektoren. I tillegg bidrar selve utvekslingsmodellen til kunnskap utover det formelle, hva som gjerne omtales som livslang læring eller '21st century skills'.

Definisjoner av «21st Century Skills» varierer noe, men de har alle noenlunde samme komponenter: Krittisk tenkning og problemløsning; kreativitet og innovasjon; kommunikasjon og samarbeid; tverrfaglighet og global forståelse. I questbackundersøkelsen som gikk til alle tidligere deltakere i 2013 svarte 93,4% at de var helt eller delvis enige i at de ser nye muligheter i sitt hjemmemiljø etter utvekslingen. 96% sier de har en større global forståelse. 84% er helt enig og 99% er helt eller delvis enige i at de har økt sine kommunikasjonsferdigheter. 99,5% av fredskorpserne sier at utvekslingen har økt deres evner til å løse problemer eller være kreativ sammen med andre mennesker. 98,6% av fredskorpserne sier at de har blitt bedre til å bidra i situasjoner som er helt nye for dem, og 96% av alle fredskorpserne sier seg helt eller delvis enige i at utvekslingen har forbedret lederegenskapene deres.

Miljø/klima

Innenfor miljø og klima ble det også i 2013 prioritert støtte til forskningsmiljøer, eksempelvis Senter for biosikkerhet (GenØk) som har samarbeid med fagmiljøer tilsvarende fagmiljøer i Brasil og Sør-Afrika. Vi inngikk også ny avtale med Norsk Institutt for Luftforskning som har utveksling med Clean Air Asia i Bangladesh.

2.2. Nettverk og samfunn

Markeringen av Fredskorpsets 50 årsjubileum dannet rammen for de fleste nettverksarrangementer og kommunikasjonsaktiviteter i 2013. Jubileet har gjort at vi gjennom bok, historier og film kan dokumentere langtidseffekter av Fredskorpset og gitt en forståelse av hvordan de første 35 årene henger sammen med de siste 15 årene, til tross for et skifte i organisasjonsform og metode.

Det viktigste målet med jubileet var å øke kjennskap til og kunnskap om Fredskorpset blant befolkningen generelt og blant interessenter spesielt. I tillegg til å være en synlig aktør i bransjen og i mediebildet er det i løpet av jubileumsmarkeringen:

- Publisert historien om Fredskorpsets første 50 år
- Gjennomført tre konferanser/seminarer i Norge: debattmøte ved boklansering, sør-sørseminar og en større konferanse om ungt lederskap med deltakelse av kronprinsen, statsråd Holmås, politikere fra samtlige ungdomspartier, og med 300 ungdom og representanter fra bransjen i salen

- Gjennomført tre *Friends of Norway*-arrangementer i hhv Nepal, Guatemala og Uganda, med tema bærekraftig energi og ungt lederskap. Samtlige ble implementert i samarbeid med de norske ambassadene i landene.
- Samlet inn historier fra tidligere fredskorpser, i alt 130 publisert på fredskorpset.no
- Samlet inn bilder fra fredskorpser gjennom web-basert fotokonkurranse, i alt 2300 innsendte bilder
- Utendørs fotoutstilling vist i de fem største norske byene
- Oppdatert kontaktinformasjon og re-etablert kontakt med tidligere fredskorpser
- Engasjert ansatte og fredskorpser i utviklingsfaglige debatter

Fredskorpsets jubileumsforestilling markerte slutten på jubileumsåret og ga Fredskorpset en anledning til å takke fredskorpserne for innsatsen og oppsummere effekten av femti år med utveksling. Forestillingen ble åpnet av utenriksminister Børge Brende.

Antall medieoppslag økte betraktelig i løpet av året, mest av alt pga femtiårsmarkeringen. Fredskorpsets twitterkonto doblet antall følgere i løpet av året, antall likes på Facebook økte med over 2000. 80% av de totalt 3549 ved utgangen av året er i aldersgruppen 18-35 år, og ca 1000 er fra land utenfor Norge. FK World var oppe i nærmere 4000 unike besøk pr måned på det høyeste.

Fredskorpsets nettside fredskorpset.no speiler FKs løpende virksomhet med historier fra prosjektene, og med all nødvendig informasjon knyttet til Fredskorpsets tilskuddsordninger.

2.3. Kunnskap og læring

Fredskorpset gjennomfører hvert annet år elektronisk brukerundersøkelse blant partnere og tidligere deltakere. Totalt 1249 deltakere og 122 partnerrepresentanter besvarte undersøkelsen i 2013. Resultatene var svært gode i 2011, men har forbedret seg ytterligere på flere punkter i 2013. Deltakerne rapporterer om større personlig og faglig utvikling og læring, og partnerrepresentantene viser til organisasjonsutvikling og flere positive resultater på institusjonsnivå. 87% av partnerrepresentantene svarer at de er fornøyd med oppfølgingen de har fått fra Fredskorpset, og 83,5% svarer at de svært sannsynlig vil anbefale Fredskorpset til andre. Det er utarbeidet egen rapport fra undersøkelsen.

Fredskorpset evaluerer alle kurs med blant annet egne brukerundersøkelser etter hvert kurs. Andelen som sier at de er svært fornøyd med kursene varierer fra 50 – 82%. I gjennomsnitt sier 96% at de er svært godt eller godt fornøyd med forberedelseskursene. I 2013 er det ingen som sa at de ikke var fornøyd med kurset. Etter hjemkomst sier 95 % av fredskorpserne at forberedelseskurset har vært nyttig eller svært nyttig for utvekslingen.

I tråd med nyutviklet evalueringsstrategi ble to eksterne evalueringer gjennomført i løpet av høsten; en av næringslivsporteføljen og en på sør-sørutvekslingen mellom et antall Transparency International-kontorer i Asia. Det er utarbeidet oppfølgingsplan for begge rapporter som vil bli implementert i løpet av 2014.

2.4. Forvaltning og effektivitet

Fredskorpset tilstreber å ha styringssystemer som sikrer enhetlig planlegging, gjennomføring og utfasing av alle prosjekter. Forvaltning av tilskudd og risikohåndtering skal skje i henhold til nulltoleranseprinsippet.

Gjennom obligatorisk opplæring og nyrevidert malverk gjøres alle partnere, deltakere og ansatte kjent med prinsippene rundt nulltoleranse for økonomisk mislighold og sanksjonene for manglende etterlevelse av disse.

Ny prosjektsyklus er nå gjennomført for alle prosjekter. Denne formateringen forventes å gi mindre ressurskrevende saksbehandling og monitorering og således sørge for en ytterligere optimalisering mellom ressursbruk og resultater. Det ble gjennomført små organisasjonsjusteringer for å sikre ressurseffektiv utnyttelse av stabens kompetanse og vil vurderes videre i løpet av 2014, blant annet i forbindelse med innkjøp av tjenester fra sør. Det ble gjennomført en kriseøvelse i 2013, med påfølgende evaluering og oppfølging.

2.5.Organisasjon og samhandling

Fredskorpset har som personalpolitisk mål å ha en stabil stab bestående av ansatte med variasjon i alder, kjønn, etnisk bakgrunn og yrkesmessig funksjonsevne , og som har høy kompetanse og høy motivasjon.

Tilstandsrapporten i vedlegg 1 viser relativt god kjønnsfordeling i alle stillingskategorier. Det er imidlertid et vedvarende ønske om å forbedre kjønnsbalansen i staben, og på linje med den norske søknadsmassen til utvekslingsstillinger, har det også vist seg vanskelig å tiltrekke seg et tilstrekkelig antall kvalifiserte, mannlige søkere. Ved alle stillingsutlysninger vurderes kvalifiserte 'mangfoldskandidater'.

For ansatte med midlertidig eller varig nedsatt funksjonsevne tilrettelegges både arbeidsoppgaver og fysisk arbeidsplass.

Det ble ikke gjennomført medarbeiderundersøkelse i 2013. Alle medbestemmelsesutvalg fungerer i henhold til personalreglement og lokal tilpasningsavtale.

3. Administrative forhold/fellesføringer

Informasjonssikkerhet/risikostyring

Det ble høsten 2012 gjennomgått en vurdering av risiko og sårbarhet knyttet til fire potensielle skadeområder innenfor Fredskorpsets virksomhet; personer, materiell, informasjon og omdømme. Oppsummert vurderes Fredskorpsets risiko- og sårbarhetssituasjon som relativt liten, og strategi for håndtering av potensielle kriser vurderes som tilfredsstillende. Fredskorpset håndterer i liten grad sensitiv informasjon utover personalinformasjon om egne ansatte. Gjeldende sikkerhetsrutiner for FKs IKT-systemer anses som tilfredsstillende. Vurderingen fra 2012 anses som fortsatt gyldig.

4. Resultatregnskap 2013

	Bevilgning 2013	Regnskap 2013	Noter
Tilskudd Kap 160, post 77			
Årets bevilgning	160 000 000		
Revidert budsjett	1 017 000		
Sum	161 017 000		
Kap 160, post 77			
87*0 Forundersøkelser		1 774 803	
87*Samarbeidsavtaler			
87*1 SA Helse, Utdanning og Rettigheter	43 600 000	45 232 247	
87*3 SANæring. Miljø og Klima	34 000 000	31 680 147	
87*4 SA Ung	35 000 000	33 656 811	
8785 SA Sør-Sør Afrika	23 000 000	22 035 798	
8786 SA Sør-Sør Asia	15 000 000	14 002 596	
6797 Tilskudd helsenettverk	50 000	50 000	
Kurs og prosjektutvikling			
668* Kurs for deltakere og partnere nord-sør og sør-sør	9 217 000	11 057 418	1
6795 Prosjektevalueringer	750 000	113 588	2
6884 FK Introseminar	400 000	438 388	
Sum	161 017 000	160 041 796	
Ubrukte midler		975 204	
Kap 169, post 70 Global helse- og vaksineinitiativ			
Tilskudd helsenettverk	200 000	200 000	
Tilskudd Kap 144, post 01			
Årets bevilgning	44 200 000		
Revidert budsjett	1 846 000		
Lønnsoppgjør	306 000		
Sum	46 352 000		
Kontoklasse			
4 Varekostnad (innkjøp over 30 000)		567 342	
5 Lønn og godtgjørelse	24 142 666	23 892 844	
6 Annen driftskostnad	19 613 385	15 718 431	3
7 Annen driftskostnad	2 595 949	2 766 783	
8 Finansposter		895	
Sum kontantregnskapet	46 352 000	42 946 295	
Refusjoner sykepenger/fødselspenger		912 092	
Sum		42 034 203	
Underforbruk jfm budsjett		4 317 797	

Noter

- 1,7 Mkr av dette beløpet gjelder kostnader fra 2012 som ikke ble betalt før i 2013
- To evalueringer utført i 2013, men faktura kom først i 2014
- Omfatter alle driftskostnader, inkl. utgifter i forbindelse med 50årsjubileet. Faktura for størstedelen av produksjonskostnadene av hovedarrangementet hadde forfall først i 2014.

Vedlegg 1: Tilstandsrapport likestilling

Tilstandsrapport pr 31.12.2013						
Fredskorpset		Kjønnsbalanse			Lønn (gj.snitt pr mnd)	
		M%	K%	Totalt (N)	M kr	K kr
Totalt i virksomheten	2012	34 %	66 %	35	44 619	42 064
	2013	35 %	65 %	34	44 387	43 433
Toppledelse (Direktør)	2012		100 %	1		85 733
	2013		100 %	1		86 650
Mellomledelse (Avdelingsdirektører)	2012	50 %	50 %	2	64 850	66 625
	2013	50 %	50 %	2	67 341	67 341
Teamledere	2012	20 %	80 %	5	44 725	45 302
	2013	20 %	80 %	5	50 733	48 067
Seniorrådgiver/rådgiver	2012	40 %	60 %	20	44 113	38 404
	2013	43 %	57 %	21	42 228	38 934
Førstekonsulent/konsulent	2012	29 %	71 %	7	36 475	34 611
	2013	20 %	80 %	5	34 516	35 512

Deltid		Midlertidig ansettelse				Foreldre- permisjon		Legemeldt sykefravær	
		Vikarer		Engasjement					
M%	K%	M%	K%	M%	K%	M%	K%	M%	K%
0,0 %	4,5 %	0,0 %	4,5 %	8,3 %	4,5 %	19,0 %	81,0 %	2,6 %	1,3 %

Vedlegg 2: Porteføljestatistikk

	2012	2013
Antall deltakere som reiste ut	641	616
Kjønnsfordeling:		
Menn totalt	44%	47%
Kvinner totalt	56%	53%
Andel prosjekter som involverer MUL-land	79%	80%
Partnere fordelt på sektor:		
Privat sektor	13%	15%
Sivilt samfunn	57,5%	60%
Offentlig/halvoffentlig sektor	29,5%	25%
Geografisk fordeling av partnere i sør		
Øst-Afrika	32%	35%
Sørlige Afrika	20%	20%
Vest-Afrika	2%	2%
Asia	37%	35%
Latin-Amerika	9%	8%

Land med 10 eller flere partnere:	2013
Tanzania:	23
Kenya:	17
Uganda:	16
Zambia	14
Thailand	13
India	11
Malawi	11
Nepal	11
Sør Afrika	10